

સતી કુલોદે

મીડડોરી ૨૧૧૨

૭

૨૬૦૨

સતી-કુલોદે

નાટકના ગાયનો.

શ્રી દેશી નાટક પ્રકાશ માટે

રચનાર

નાયક નર્મદાશંકર નારાયણ

છપાવી પ્રતીદ્ધ કરનાર

શા. લીખાલાઇ રણછોડ.

તથા

ત્રીવેદી દલસુખરામ મગનલાલ

"દેશી મિત્ર" પ્રેસ-મુરત.

શંવત ૧૯૬૬

કીંમત બે આના.

(મુખ્ય પાત્રોનાં નામ.)

૨૫૦૨

૨૫૦૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
સમલવાદ
મુજરાતી ડૉપીરાઈટ સંગ્રહ

ખુમાણસીંહ—મેવાડનો રાણો.

રૂપીરાજ—ખુમાણસીંહના ગુરુ.

કેસરીસીંહ—તેનો દીકરો.

શૈલ—ખુમાણસીંહનો ભત્રીજો.

કુલાદિ—કેસરીસીંહની સ્ત્રી.

મહમદખાં—કેસરીસીંહનો દાર્ડીઓ દોસ્ત

નત્રી—મહમદખાંની રાણેલી નાયકા, (વટલેલ હીકવાણી).

કસ્તુરચંદ—રાજ્યનો કોઠારી.

ચીમનલાલ—કસ્તુરચંદનો છોકરો.

સૌભાગ્યસીંહ—ગુજરાતનો રાજા.

કેશર—કુલાદિની બહેન.

પ્રધાન, સેનાપતિ, દરબારી, વારાંમના વીગરે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાષ્ટ્રિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૮૦૨

વર્ગીક

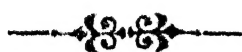
પુસ્તકાનું નામ ૨૧૮૧-કુળે નાચકા
ગાથના

વિષય ૮ - : ૨-૬

સતિ-પ્રહાદે નાટકનો દુંકસાર.

અંક ૧ લો.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ—૧ લો—પ્રહાદે, પોતાનો પતિ દુર્ગુણીને વીશે
પશ્ચનાપ તથા ગરબો, પાછળથી તેનાં પતિનું આવવું તેને
બેદરકારી જવાબ આપી ચાલ્યા જવું.

પ્ર—૨ બે—કસ્તુર શેઠ વીશવ અંધ તથા ધર્મબ્રહ્મજી.
એક નની નાયકા મહામદખાનની રાખેલી તેને બોળવી ઉપા-
ડવા કેશરીશ.

પ્ર—૩ બે—ખુમાણસીંહનો કુમાર કેશરી પોતાના મીત્ર
મહામદખાનની સોગતે દાડમાં લીન, પાછળથી તેના ભાઈ,
શૈલ તથા કસ્તુર શેઠના દીકરા ચીમનલાલનું આવવું કેશરીને
રીટકાર, પાછળથી રાજ્ય ગુરનું આવવું, કેશરીને ઉપદેશ.

પ્ર—૪ થો—ખુમાણસીંહની કચેરી, કેશરી બસની છે
તે જાહેર થવું, કેશરીને દેશવટો.

પ્ર—૫ મો—શૈલ. કેશરી દેશ વટે ગયો તેની શોધમાં
જવા તૈયારી.

૫ પ્ર—૬ ઠો-ફૂલાંદે ચીંતામાં સુતેલી. કેશરીનું આવવું, પશ્ચાતાપ ફૂલાંદેને પોતાની સારી ચાલ વીશે ત્યાં પરમારથ આટેજ દેશવટે જવા રજા માગવી ફૂલાંદેનું પણ તેની માફક આરવટે જવું.

૫—૭ મો-નર્મી કરતુર કાકાને લઈ સૌભાગ્યસીંહના રાજ્યમાં નાશી જવા વીચાર, કરતુર શેઠના દીકરા ચીમનલાલનું આવવું વીશ્વઅધ આપને શીટકાર.

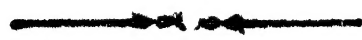
૫—૮ મો-મહમદ. એક દુગ વાણીઓ ગામડીઆનું સોનું પચાવતાં મહમદખાનના હાથે સપડાય છે મહમદખાન, નર્મી નાશી જવાની ખબર મળવાથી તેની કેડ લેવા જવું.

૫—૯ મો-ગુજરાતના રાજા સૌભાગ્યસીંહનો નીમ કહરામ સેનાપતિ સૌભાગ્યસીંહની દીકરી કેશર પર મતિ અગાડવી પાછળથી પ્રધાનનું આવવું સેનાપતિની ખરાબ ચાલની શીખામણ દેવી, અન્નેની ઝપા ઝપ; પ્રધાનજીને ફસાવવા યુક્તી ગામમાં નર્મીકરી નાયકા આવી છે તેવી અત્રતમી મળવી ત્યાં જવા ઠરાવ.

૫—૧૦ મો-ચીમનલાલનું ઇજતના માર્યા આપ લાત કરવા આવવું પાછળથી ફૂલાંદેનું આવવું તેને આત્મજ્ઞાનથી સમજાવી પોતાની સાથે લેવા ઠરાવ ત્યાંથી ફૂલાંદે પોતાના ખીયર ગુપ્ત વેશે જવા ઠરાવ.

૫—૧૧ મો-અબ્બર નર્મી નાયકાના ત્યાં સેનાપતિનું આવવું કરતુર કાકાનું ચીડાવું ચીમનલાલનો કોપ, પાછળથી મહમદખાનનું આવવું નર્મીને ફટકા—ટેબો.

દ્રોપ—

અંક ૨ જો.

પ્ર—૧ લો—સાધુની જમાત. શૈલનું મહાત્માની આશીર્વાદ જવું.

પ્ર—૨ જો—પુલાંદે ત્યાં ચીમનલાલ; રાજ્યમાં ગુપ્ત વેશે, પુલાંદે પ્રધાનજીને ત્યાં ત્યાં ચીમનલાલ સેનાપતિને ત્યાં નોકર રહ્યા પાછળથી પ્રધાનનું આવવું પુલાંદે છોકરા વેશે તેને ઉપદેશ દેવો.

પ્ર—૩ જો—સૌભાગ્યસીંહની કચેરી સેનાપતિ, પ્રધાન જીપર ખોટો આરોપ મુકી તેને પદ ભ્રષ્ટ કરવો તેની જગ્યાએ ચીમનલાલ પોતાનો ધારી પ્રધાન પછું સોંપવું રાજનું સેનાપતિ તરફ થવું પ્રધાન દેશનીકાલ.

પ્ર—૪ થો—મહમદખાન, સેનાપતિની હજીરમાં નોકર નજીને શીક્ષા આપી તેની બડાઇ.

પ્ર—૫ મો—પ્રધાન, પાછળથી ખીજો આરોપ સેનાપતિ તેના પર ત્રણ કરોડનો આરોપ મુકી તેને હાથકડીનો હુકમ કરી બંધ છે, પાછળથી ચીમનલાલ નવા પ્રધાનના દરબારથી તેને છોડી મુંકવામાં આવે છે;

પ્ર—૬ ઠો—સૌભાગ્ય સીંહની નાની દીકરી કેશર; બગીચામાં સેનાપતિ નજીને શેઠાણી બનાવી તેને ભોળવવા મોકલવી કેશરનું ધીક્કારી કાઢવું. પાછળથી સેનાપતિનો બળાત્કાર; ગુપ્ત વેશે અકલનાથ નામ ધારણ કરી શૈલનું આવવું સેના

ચતિને અટકાવેા કેશરનું ચક્રીત થવું તથા શૈલ પર પ્રેમ દૃષ્ટી તથા પોતાનો શરીર વારસો સોપવા વચનથી શૈલને બાંધી લેવો.

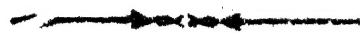
પ્ર—૭ મો—એક અધીણી બુદ્ધાને ધમકીથી પુછવું કે પ્રધાનજી કેવી રીતે છુટો થયો બુદ્ધો નીશામાં હોવાથી તેને કાઢી મુકવો; સેનાપતિને ખબર મળે છે કે પ્રધાન આવેા થઇ નાશી ગયો; તેની કુકુડ લેવા ઉરાવ.

પ્ર—૮ મો—કેશર શૈલ પાછળથી સેનાપતિનું આવવું; સેનાપતિનું અપમાન થવાથી રાજાને લગ્નને આવવું પોતાની પુત્રી આવના છોકરા સાથે બ્રહ્મ થઇ છે તેવું ઠસાવી શૈલને ગરદન મારવા ઉરાવ.

પ્ર—૯ મો—કુલાંદે તથા પ્રધાન, કેશરીસીંહનો મેળો ચી-મનલાલનું આવવું યોગીનો છોકરો ગરદન મરાશે માટે ષરમાથી હોતો છોડાવો એમ કેશરીને ઉક્તેરી લઇ જવો.

પ્ર—૧૦ મો—શૈલ ગરદન મારવા તૈયારીએ કેશરીનું આવવું સેનાપતિની જીભ કાપવી રાજાનું આવવું શૈલ કેશરી જાહેર પડવા; બુશાલી તથા સેનાપતિનો પોકાર.

દ્રોપ—

અંક ૩ નો.

પ્ર—૧ લો—કેશરી કુલાંદે પોતાના સ્વરાજ્યમાં જવા તૈયારી

પ્ર—૨ જો-શૈલ કેશરી પોતાના વતનમાં જવા તૈયારી
એ કેશરને સેનાપતિ ઉપાડી લઈ જાય છે શૈલનો પરનાવો
તેની સોધમાં જવા તૈયારી.

પ્ર—૩ જો-ખુમાણુસીંહ પ્રધાન પ્રત્યે, વૃદ્ધાઅવસ્થાએ
રાજ્ય કેને સોંપી, હરી સ્મરણ કરવા જવું તેવા વિચારમાં
ચીંતા તુર.

પ્ર—૪ થો-મહમદખાન, નત્રી ત્યા ઠસ્તુર કાકાને પકડી,
ધર્મને માર્ગે દોરવા પ્રયત્ન, કેશરને સેનાપતિના પંજમાંથી
છોડાવી; પોતે સૂઝ જવું પાછળથી શૈલનું આવવું, નત્રી
મહમદખાનને મારી નાંખવા બલામણુ; મહમદખાનનું અચ્ચુ
મહમદખાનની વશદારી-કેશર મહમદ ત્યા શૈલનું પોતાના
નગરમાં જવા દરાવ.

પ્ર—૫ મો-ખુમાણુસીંહની કચેરી, કેશરીસીંહનું
આવવું રાજ્યપાટ તમામ પર વૈરાગ્ય વૃત્તિ બતાવી, બન્ને
સ્ત્રી પુરષે; પ્રભુ ભક્તી કરી કાયા પુરી કરવી એ વિચાર
જાહેર કરવો.

દોષ—

સતિ-કુલાંદે નાટકના ગાયનો.

મુત્ર. નદી—

૧

શ્રી પરંમ પ્રભુ વંદન કરીએ,
 નુખસક મણી ધ્યાન ધરીએ.
 પરીબ્રહ્મ તારી અદ્ભુત કારી,
 શ્રુષ્ઠી ખીચારી પાપીઓથી હારી.
 કરત લાચારી અધમ ઝોધારી—શ્રી.
 નારાયણના નાભી કમળમાંથી બ્રહ્મા પ્રગટ થાયે,
 હૃદય સમય એ અસ્ત સમય આ ભક્તજનો અકળાએ.
 વીકટ વખતનું નાટક કરીએ પડીએ હરીજન પાયે—શ્રી.

ખાળાઓ—

૨

શ્રી ગણપતી સુભ પદ મતી
 આપો વીમળમતી—શ્રી.
 કાપો પ્રભુ કુમતી શ્રી....એએએએ...શ્રી.
 ધારેલા કારણ ફળી યુધ થાળે.
 ધર્મ વીજ્ય જગદીગ વીજ્ય થાળે.
 શ્રી ગુરુ પદને વર—શ્રી.

કુલાંદે—

૩

આકૃત અભાગણીને નડી અણુધારીરે
 વાણી મુજપતીની મે સુણી છે નહારીરે
 આલ ચલગત નહી જરીએ ન સારીરે—આકૃત.
 મન મુઝાએ હવે શું થાય

પંડુ પ્રજા પાએ કરો ઝટ સહાય
જાણી મુજ વાલમ રહ્યો અવીચારીરે—આદત.

કુલાંદે-સંખીઓ— ૪

ગરબો.

શીતળ શુભ સરદ શશી આજનીરે
જામી બાહાર જુઓ ચંદ્ર રાજનીરે
શ્રુષ્ટી બની શાન્ત આમૃતસીંચતીરે
પ્રેમ પુતળી સંપ જુએ હીચતી
ખીલી હરીઆળી,
જાણે ધરણી વર્ષગાંઠ આજની
મંદ પવન નીર્મળ મહીન, ઠંડો ઠંડો વાય,
વીંહળ વનિતા મન વીશે, પીયુ બલુકારા થાય.
બાળા વિયોગી નવીન તર્કથી વિર્ત કરે
નીસાસો નાંખી નીજ કર્મપર કર ધરે
બળી બયાનક રાત નીંદડલી બેરથુ ધમ-બાળા.
ઝમકી હઠી વીરહણી બયબીત રાખી ભેદ
ચદ્ર જોઇ જુડી પડી પડ્યા વીરહના છેદ—શીતળ.

કુલાંદે— ૫

બેતી મારી પરવશ પડ્યા મહારા સ્વામી
લાગે નક્કી કરમમાં કુડી દશા જામી
કોને કહું શું મનથી મુજાઇ મરે—પડ્યા.
શરમાતી ફરે હું અરે વહીવળ મનકું ચામ
કંઈ કંઈ ન સુએ મન વીસે સંકટ સાને જામ—પડ્યા.

ફુલાંદે-સખી

૬

અરે વાહ છખીલીનારી ચટકાળી,
 અરે વાહ કામણુગારી લટકાળી.
 જાઓ જાઓ મને શું ઘેલી ખાળી.
 હસી હસી રહુ છું હું મન વાળી.
 અલી શું થોડા ખોલી શું શરમાવેએએએ.
 તરણુ લાણુલાડી અવળી અડાવેએએએ.
 દીવાની મસ્તાની કેમ બનીરે,
 મઃઘેલી કેવી બણી ઠણીરે
 અરે વાહ-જાઓ-જાઓ-ઓય ઓય-અરે વાહ.

કેશરી-ફુલાંદે—

૭

વાહરે નાણુકડા અરે વાહરે મારા નાણુકડા.
 નટખટ નટવરણુ ગભરાવી બાળા.—મારા.
 અલી વાહરે મારા અણુગમતા અરે વારે મારા અણુગમતા
 ઝટપટ કેમ કર્યા કે શું કર્યા ચાળા—મારા.
 માફી માણુ એની એએએસ્વામી.
 ધન્ય ધન્ય નારી નહી ખામી
 શાખાશ પ્યારા કેવા ઠમારા લુગાવી દારા—મારા.

જાત્રી-કસ્તુરશેઠ—

૮

જાઓ ઝટ હૈયાના હાર.
 જાહું છું રંગીલીનાર
 વેલાં ટળજે ફરી મળજે (હું શું ટળજ્યો)
 (નાના લુલી લુલી) વેલા વળજે ફરી મળજે.
 ખીલાવો જોજનની બાહાર—જાઓ ઝટ.

પ્રીતમ પધારજો સંદેસો કહાવજો.
જઈ ઝટ આવજો કોલન વીસારીએ
પ્યારી હું જાઉં છું ગુણુતારા માઉં છું,
દાસ તારો થાઉં છું મુસલમાન વીસારીએ
વાહ રૂપાળાને છોગાળા વેગે વળાને દીલદાર-જાઓ.

કેશરી-દોસ્તદાર—

૯

વારેવા વારેવા લાલ દારૂની છે કેવી મળ.
જનમી જેને સ્વાદ ન લીધો આ તેને સળ,
વાહ અજળ રંગ વાહવા અજળ રંગ વાહ
ખુશ પીયો લાલરે દારૂ ખુશ પીયો લાલરે
હિડાવ્યું તેટલું આવે જેટલું પીયોરે—તારે!

શૈલ—

૧૦

પ્યારામીત્ર કહું તુંને આજ હવે આવે અતીશે લાજ
મોળા બુમી પતી મહારાજ તેના પાટવી રંડીઓજ
હવે કુળમાં એ અંગારો નીરમળમાં નીવડ્યો ખારો
સૌથી રહે તો હરનીશ ન્યારો ઘેરાણો ખગરાજ—પ્યારા.
માત પીતા સઉ છે પુન્યશાળી ધર્મપર નીચે મુકી પાળી,
અમર લીધી ટીલી કાળી શુરે થસે શીરતાજ.....પ્યારા.

શૈલ—

૧૧

પાયમાલ કરો પરમ ધરમ પાટવીરે.
અરેરે ઓ મોટાભાઈ દશા તે આ શી થઈરે,
હતમ કુળને ધુળ ધાણી કરો રાજવીરે.
અરેરે ઓ મોટાભાઈ દશા તે આ શી થઈરે,
નીતી નરકે નાખી નડટા થઈ ગયા રાજા.

કુસંગે શું વહી ગયા શાણા બનીયા પાણી,
ધીક છે ધીક છે ધીક તમારા આચારનેરે.
અરેરે ઓ ફીટકાર છે તમ જેવા ગમારને.

૩૫૧રાજ—

૧૨

કરણી આગળ થાય.

સત્ય સરણુથી હરી સહાય—કરણી.

ધર્મ ચરણે ચાલતા.

જગદીશ્વર હરખાયે

અંતર ચક્ષુ ઉઘડે,

પરી બ્રહ્મ પરખાયે.—કરણી

હરખારીઓ—

૧૩

ધરમ સત્ય ટેક કારણુ સુર્યવંશી તપ ધરે.

જમપત્ની જાયા જગત જીવન પ્રભુ પ્રસાદી પરવરે

રટણુ હરનીશ્ચ દીવ હરે,

અલખાજી અવીચળ રાજ કરે—પરમ.

કાળથી પશુ નવ ડરે.

રઘુવીર રમરણુ નવીશ્વરે—પરમ.

અરે—

૧૪

વશુંધરા જનનીઅરે રૂડી શું નીજ બાળ

આર્ય જનોની શી દશા કોણુ કરે સંભાળ

ધર્મ ધર્મ ભાગી પડી સુતા શું મહીપાળ,

હાય હાય હીંદવાણુનો કોણુ થસે પ્રતીપાળ.

હરખારીઓ—

૧૫

ધીરાં ધીરાં ધીરવીર શુરવીર.

સાને થાઓ રાજવી અરે અધીર,
રોક્યા રાને પલક-પરવા નથી ખલક.
માહું કરો મહીપતી મેહેર ધરો મનરતી
વીનતી કરીએ સહુ—ધીરા.

૧૬

ધીરજ ધરો મહીપતી મન ગંબીર
વટાસે બેળું અવીચાળે કંચન કચીર,
દોરંગી દુનીયા શીટ શીટ કરશે
દુશમન સધળા પુલામ કરશે
અમીર એ વીચારો પાપીનેતો સુધારો—ધીરજ.

કેશરી—

૧૭

પીતાજી હું હાલ જાઉં સદાનો વીખુટા થાઉં
પાપીના છે રામ રામ છેલા દ્યો પ્રણામ જાઉં
રૂઠ્યારે નરેશ મારૂ આ અવનીમાં કોઈ નથી
પાપીના છે રામ રામ છેલા દ્યો પ્રણામ જાઉં

કેશરી પુલાંદે—

૧૮

ટાળ્યા નહીરે ટળે કમં લખ્યું તે મળે
મારા સ્વામી વીધી લખીયા લેખ-ટાળ્યા
દશરથ આંધેત્ર તલાવડી શરવણ પાણીડા ભરે
ધર્મ કરતા થઈ ધાડરે આંધળા ઝુરીરે મરે-મારા
રામ લક્ષણ ચાલ્યા વનમાં સીતા રૂદનકરે
દુષ્ટ દગે સતી લઈ ગયો પળમાં લંકાખળે
રાણી વેચી ગણુકા દુધરે લખ્યું કહી નદરે-મારા

નન્ની મહમદ—

૧૯

આવો આવો મારા રંગીલા
 બલ બલ વાલા રસીલા
 મનમાન્યા છોજ રૂપાળા
 શીરોમણી મારા છોગાળ—આવો
 વારે વારે નારી તું છે કામણુગારી
 જલ હું હું વારી તુમ શરણે છે આ ક્યારી
 ગર માલા અતી છો બલ ધારી
 કેવી છટાદાર તું પણ પ્યારી
 વારે મારા ચલુ તારા ને હુતારારે છખીલા—આવો

નન્ની ઇસ્તુર—

૨૦

વાહ જુવાન વાહ (૨) કેવાદીસોહો જાણે રૂપ ખાણુ
 કેવી ટાલ પડી (૨) મારટાલી શટબ તાર રામ ખાણુ
 ધીરે ધીરે ચાલો મન માની મોજ મારશું
 આવા આવા રંગ રાગ પરદેશ ધારશું
 તું ઉસ્તાદ મારી નની જન હું પણ જુલી સધળું જાન
 હવે ચાલો ખુશ મહાસો, ચાલો ત્યારે (૨) ઉઠ.

મહમદ—

૨૧

ઝટ પકડું જાશે ક્યાં એ ઉચી
 પટ ઝકડું છે એની પણ કુંચી
 ચોટસો ઝાલી ખેચી કાડું જોષ એ રાડ લુચી
 નાક કાપી એને નમાવુ રાખુ જગમાં ખુચી—ઝટ

કેમર—સાખીયો

૨૨

ચાલો સૈયર સૌ મળીને
 માઓ મંગળ ગારમા લખને
 એ સરખી વચની વેલડીયો

જઈ સરોવર ઝીલો છેલડીઓ—આલો
 આજે આનંદ દીન છે ખાળા
 કરોતે મન ગમતા ચાળા
 ઉરથી ખીલાવી ખુશ કળીને—આલો

કુલાદે

૨૩

આલો પરમારથને કાળેરે શીશ મુકો વેગળુરે
 જમી ધર્મની કરણી કાળેરે લણો ઝટએ ખળુરે
 જગમાં અચળ કીર્તી રહેશેરે—વીરા
 બલીહારી સૌજન કહેશેરે.....રણધીરા
 શ્રી હરીતું સ્મરણ કરીને ધર્મ કેશરીયા કરીએ
 ઓખંકા લઈ આસરો એક સીતારામનો
 અમર યોવન નહી રહેરે કાળ ખતર નહી જરીએ
 છુરાયતણી હું બેટીરે પરમાર્થ યોગે ખળુરે
 સ્વામી મારી માફક બટકેરે, વીરલા તેવાને લળુરે—આલો

નગી-સેનાપતી—

૨૪

ધીરે ધીરે આવો રંગીલા હોગાળા,
 ગાંડી ઘેલ્લી બની પ્રીતમ વીણુ ખાળા.
 જીવ જન હો મારા પ્રાણ હો,
 તુમ ચરણાની દાસી પ્રેમની હું છું રે પ્યાસી.
 રસીક છોજી રૂપાળા—અરે વાઙ્ઘવાહ—ધીરે.

કુલાદે—

૨૫

શીઆ નગરની હતી બલીહારી નખળા લોકોથી થઈ અરેરે ખુશારી.
 બોળા બોપાલની વીકટ વખત કરી ધીક વીધાતા તારી
 અરણીરે કરી.

નીરખી અગે ઉઠે લાય મન મહીપતી મુઝાય,
 હાથરે ઉઘડ થયુરે નગર આ—શીઆ.

અંક ૨ જો.

જોગીયો—

હોંસ ધણીરે મને હોંસ ધણી.
 પથ પરવશ મન આ પીડાયરે રદ્યમાં.
 આશરો તારો અવીચળ રહેશેરે.
 પુર્ણ બરસો મને છે ધણી રદ્યમાં
 પરી બહા પ્રેમથી રેરે નીહાળ્યો
 જો આંતુ આવ્યું ચીતામણી રદ્યમાં
 કુંડા કુકર્માને કંઈ નહીં સુજે
 મમતામાં જોળી પોતા તણી—રદ્યમાં
 વખત લાવો તો લઈ લઉં લાવોરે
 મનસુખામાં ફૂનીયા ચાણી—હૃદયમાં.
 મનની ઉમેદો મનમાંથી રેહેશે તો
 જાજ લુટાશે કોની ધણી—હૃદયમાં.

ચૈત્ર—

૨૭

શુંદીર શીક્ષણ શીરરે ચડાવું.
 શીખ્ય સદાનો આજથી હું થાઉં—સુદીર.
 પરમ હંસ પુજનીક ગુર કૃપા કરી મહાવીર
 કલ્પ વૃક્ષ કરમાં ધર્યું જય જય ગુણ અંબીર.
 રેરે ધુરંધરના યશ ધ્વની ગાઉ—સુદીર.
 પુન્ય મમપુરનું ખીગળી ઉકળ્યું,
 સહ સાગર બળ્યું કેમ થાઉં—સુદીર.
 રહેમ મમપર કરી શાંતીનો કર ધરી
 આશીષે ઉઢી હરનીશ નહાવું—શુંદીર.

૬—

૨૮

આ દુનીયામાં સાચીરે કોની સગાઇ
 સગા સહ સ્વારથના છે બાઇ
 સ્વારથમાં સહ શરમ છે સમાઇ—આ દુનીયાં.
 સ્વારથ વિનાના જવલે પરદુઃખ બંજન
 પરમારથ કરી હરનીશ રહેતા નીરંજન
 સાચા તે શુરવીર સાથી સવાઇ—આ.
 ઘાટી મોટી આવે મરણ સમયની જ્યારે
 ઘડીઓ ગણ્યાંએ બચકર બચતી ત્યારે
 રોઇ કુટી રહે સૌ પીતરાઇ—આ.

ગના—

૨૯

સખી પનઘટપર ગીરધારી.
 વાહલે વાંસલડી વગાડી મોહકારી
 છુમ છનનન ગાઓ સાહેલીઓ
 ઐઐઐ.....વાંસલડી વગાડી
 ઘેતા ઘેતા ત્રકડ ઘેતા ત્રકડ ઘેતા (૨)
 તકકડાંન ધા તટકત ગદી ગનધા (૩)

ન સેનાપતી—

૩૦

દુર દુર નીરલજ શરમ છે નીચ તને
 જાણજેરે ઐ હેવાન પામર કરે સુમને
 દીવાના મસ્તાના છતોમાનો મર શું તું બોલે
 દાવ તારા આટી ધુંટી આવા વીણ કેમ બોલે
 શાંત થાઓ
 માનો મહીપતી માહું કોનું થાશે
 જાણો મન રતી કાણ વગોવાશે

મુઘડ કહો શુરવીરતા સાથી જાશે
 ધીરજધરો રાજવી, સાહસ દશા શીઘ્રવી
 તોઆ મને ન સતાવો
 બલે થવાનું હોય તે થાએ
 રામ રામ રામ રામ

કુલાદે—

૩૧

શાણા સમજણા વારે રહીઆળા વીર
 સમતાનીર કેવા નેકી સુરવીર
 બલે દુશ્મનો હિયરે હમે પીર
 ધર્મથી જાય બલે તોયે માનો સીર
 સવળું કરનાં આઠો કોઈ નીચ આવી મળ્યો
 વીખુટાં થયે માનો બન્ય તરવર ફળ્યો
 સસ સાગરમાં ઝીણોરે
 વીમળવારી ગાળી પીલ્યો રે.....સમતા.

કેશર-સખા—

૩૨

કેને શું કર જુરીરે મરે યોવન અધીર થાય મમજણ
 મારી જાયે—કેને શું.
 ખુખી તારી અતી ન્યાળી અકળાતી લચકાતી મદમાતી
 હરખાતી,
 જરમાવો બલે હું છુ ઘેલી, ખાળા શાને રહી છું બળેલી
 સાણી મારી સાઝ શીખેલી તું છે ડાહી બણેલી ગણેલી
 યોવન અધીર થાય સમજણ મારી જાએ.....તેને.

કેસર-દાસી—

૩૩

અલી કેમ તું મુરખીયાયરે મન માન્યા મોહનરે મળે
 શાણી શાને ઉપાધી જાયરે તન રાત દીવસે બળે.
 હસે ન ધણીઆતી નારી, તેને તો દુઃખડુ બારી

રાખુ ઉમળકા વારી કહું શું બેની મારી
 મારા સમ રખે અકળાયરે.....મન માન્યા.
 કુદરતવાડી ખીલેલી તરતુકી અમરવેલી
 કાણુ જાણે કાણે વાવેત્રી તેનો કહો કાણુરે બેલી
 બાળા ઉપવન કરમાયરે.....મન માન્યા.

નસી-કેશર—

૩૪

રસીક મનમાન્યા વીના (૨) એળે જનમારોરે
 બોલ નહીં આવું ફરી રહો દીન ત્હારોરે
 યુવા ઝકઝોળ બનેલીનાર સ્વાર્થ નથી મારોરે
 ચેટે પાળી નજરે બાળીએ સુખડા મુકોતે બાળી
 હંસણી કદી ચુકે નહીં રે મોતીનો ચારો રે
 રે લટકાળી ને ચટકાળી પ્રેમીજનથી લકડે તાળી
 સીંદણી બલે લુખે મરે ધાસ તેં કદી નહીં ચરે
 ત્હારાથી હારી દરે વધુ શું હું કહું અરે
 બસ રાખો.

એમ

ભાવી બનવાનું બને ટેક છે ત્યાં લગીરે
 માનોને માર તમે સુધારો છાંદગીરે

શૈલ-કેશર—

૩૫

બાળારે.....ચંદ્ર ઘેલીરે છટેલી
 ચાળારે.....ઘો મેલી હું છું વેલી
 વૃક્ષ આશરે ન વેલી પ્રેમ દ્યોતેરે વીટેલી
 જરે જરે તું છે કેવી નારી જુઓ જોયા જોવા
 છટકેલી.....ન જાઓ મેલી—બાળારે.

શૈલ કેશર—

૩૬

શાણી શાથી ફસાસો કહેા તો અરપણુ કરું મમ પ્રાણુ
 અવળુ અગટીત થાશે જ્ઞાને કીરતી કરો છો દખાણુ-
 અનાથ તોધારી હતી થયા પુન્ય ભરથાર,
 તુમ દરશન વીણુ આંધળી તરછોડે મરનાર.
 મારા ગુરજનો હુકમ લેવા દોને

રકઝક વાલ ૧ હવે જવા દોને

આસાના અંધારા માંહી ખુબ રખડી વાહલા ખુબ
 વાહલા—શાણી.

જગમાં થાશે મસ્કરી યોગી મન કચવાય.

જગ સૌ તુમથી તુચ્છ છે ભક્ષે થવાનું થાય.

વળખાં નાહક વીણો છે રમણુ રંગીલા મારા

તાત તમારા માથે કેમ કરો છો અકારા

ન્યારા ન્યારા સૌ એ ન્યાળા હે સરદાર મમ હે સરદાર.

ધન્ય શુરવીર નાર ધન્ય શુરવીર નાર.

શૈલ કેશર—

૩૭

વાલી મારી નીરમળ મનની કામળ વદની બાળારે

જાઉ વારી સરળ હૃદયના સુંદાર છો રઢીઆળારે

પીયુ મારા અતી કામણુગારા જાદુવાલા ને ધુતારા

હઠીલાઈ કરી આવળું ઉચરો અજળ મોહનીદારા

વાહવા મારા દીવ્ય તારા ગ્રહેા નીલ સુખ ધારા

—વાલી મારી.

શૈલ કેશર—

૩૮

એએએ રઢીઆળા વીર

એએએ શુરા શુરવીર

મુનીવર મુખકર.....એએએ
 આનંદ નદીને ઉલટ ધરીને ઉઢી આમૃત રસ દીજીએ.
 સુંદરરે મમ સારંગ પ્રાણી અધર પરસ્પર પીજીએ
 એએએ વાહરે મહાવીર.....એએએ.

શૈલ કેશર—

૩૯

હો રંગભીના રસીલા રાજ
 થાઓ છો શાને ઘેલા મારા સીરતાજ
 તન મન અરપણુ કર છું પ્રેમથી
 વાંધન ટળશે ત્રીપુરાસીની રેહેમથી—હોરંગ.
 મેરે ડાંચે અવની ચળે ધટમાં છે મમ પાણુ
 તરછોડી શનહી વાલમાં થાય જીવની હાય—હોરંગ.

શૈલ—

૪૦

શીટ શીટ નીરલજ તને
 ધીક ધીક ધીક નર નફટ તને કુળ લગ્નમણારે
 અરે ઓ ગમાર ગુલામ લાચાર
 જનુની લગ્નવી નીચ તે હજારવાર
 રેએ નીમકહરામી કાળામોના હીંદુ ક્રીટ

કેશર—

૪૧

રાજજી હું માફી માગુ મને મારો સુખેથી
 જીવન હારને ઉગારો મીઠા છુટયાં નથી
 સાહસ કરશે તાતજી પસ્તાશે પ્રતીપાળ
 ડાપણુ સઘળું ક્યાં ગયુ વશ પડી યાં શું કાળ
 મારા પ્રાણનાથ આ છે પંચ સાક્ષી સાથે
 શીરોમણી બાળાના આ આશા લખ માથે—રાજજી

ફુલાંદે—

૪૨

દુખથી ડરવુ કદી નહીં એ તો દશાવીશી ચાલી જાય સુખ દુઃખ સરખું
 સુખથી ફુલાવુરે જરી નહીં, એ તો દશાની બલીહારી
 આનંદ હરનીશ માનીએ
 સુકૃતનાં ફળ અતી ઉત્તમ જોશે
 આદત પોટલો એ ચિતા ખોશે
 સારાં કે નરસાંફળ આપનારો એછે તુંહી—દુખથી

કેશરી-ફુલાંદે—

૪૩

વાલા વનીતા વીસારી કહો શું શું કર્યું
 ઉચરો અધિપતી આપે પરમારથ પદ શું શું કીધું
 મારા નાવલીઆ ભરથારરે, આ અખળાના
 શણગારરે

રતીવતી ગતી અતી કહો શું શું કર્યું-વાલા
 રઘુવીર રામચંદ્રજી વનમાં રહીને વીકટ સહયું
 પરમ દયાળુ દેવે સૃષ્ટી સકળતું દુઃખ ગૃહયું
 મારા નાવલીયા ભરથારરે, આ અખળાના
 મણીધર નટવર કહો શું શું કર્યું

ફુલાંદે-કેશરી

૪૪

ખોલો હર હર મહાદેવ કનીને પોકાર
 કેરોવાર પાપી દારરે આવાર સૌ સરદાર—ખોલ
 ધરણી ધાર પ્રલેકા, હાહાકારના પોકાર—ખોલ
 કરો ધોરને ધનધોર, સહ શોરને બકોર—ખોલ

સૌલ—

૪૫

શું સુતાહો જગદા નંદ—ઉલટ હવે અફળાય
 અવર નથી એધાર લેશ પણ રદ્ય ખરે ગબરાય

કાચે તાંતણે પથ્થર બાંધ્યો હું હું હું હું થાય
આકાંક્ષતો મેર બાંધ્યાની, આટલેથીજ પતાયા
આકીન છોડતો હજુ એ નથી, આશાઓ મુઝાય
કોને કેવી મનની ઘાંટી, મહેર કરો જગરાય

અંક ત્રીજો.

કેશરી-ફુલાદે—

૪૬

રે જુવાની ઝટતો ચાલી રણમાં હાય રેળાય-હાય રેળાય
રે સુતાશું હીંગત હારી, અમરત એળે ઢોળાય-એળે ઢોળાય
ઢોળાય ઢોળાયરે કહો કેમતેનું થાયરે-રે જુવાની
ધારેલા દાવ મરા હજુનો આબાદ છે, પરીક્ષમના મના મમ-
જમાં નાદ છે

કરવાનું આપણે એ અંતરમાં યાદ છે-મન જડ્યું છે
મેખથીતો કોનીરે તાકાદ છે-રે જુવાની

શૈલ કેશર—

૪૭

કાયાકુજ મંદીરમાં વેણું નાદ કર્યો
રસતક વર લુલ્લ લુલ્લામણીનો ભેળ પેર્યો
બનાવી મુને બાવરીને કોમળ રસી રશાળજે
મંત્ર બણી શું અંજળી છાંટી ઉરમાં રહી પરમાળજે
પ્રાણ તણા પરમેશ્વર મારા પ્રેદ નહો પ્રેમાળવાલા
અનાથ અજાણી બાળવાલા.....કુંજ
કુમે કુમ પગલાં કેશર વરણાં, અખળાના સંગારરે
આપ થકી શું અધીક હું છત્છું સુંદીર રદયના હારરે
ગંભીર મન ઉર અંગ અનોપમ નીર્મળના પણુ સાર
ભોળી લલ નાના ભરથાર.....કુંજ

શૈલ કેશર—

૪૮

તારી જગપતીરે બલીહારી, જાડ અવીનાશી હુ વારી
અવની ઇશ અંતર યામી, સ્મરણથી શમુતા ધામી

રે બળધારી અચળીત કારી
છે એ હરનીસ તુંજ આભારી-તારી

સૌલ—

૧૯

રે આશો ગળળ થયો, કે શું રે થયું
પાળેલું મધુર પ્રેમી, પંખી ક્યાં ગયું
પંખી ગયું પીંજર રહ્યું.....રે આશો.

રૂપીરાજ—

૫૦

રામ રટણુ કર ભાષ,
કરીલે સત્ય કમાષ—રામ.
જગી જોને જીવ જન્મણી—માયા ઉડી ખાષ;
ચંચળ મનહું યોગ્ય ચુકે તો સેજે વિધાઓ વધારી-રામ.
લાખો ખરચાં મોહલ બનાવ્યા, સાથ ન આવે પાષ,
આસ સાધના, શાધ સૌભાગી સંગી ન માષ પીતરાષ—રામ

કેશરી-ફુલાદે—

૫૧

મોટાઈ અમે શું કરોએ.....શાણુ રાણુ.....મોટાઈ
રાજને પાટ જોઈ અવળાં દીલ ડોલ્યાં તાંતે.
ખરમારથ સીધી મનડાં ખોલ્યારે—મોટાઈ
મ્હેલને માળા જરી નથી ગમતારે.
જુની બુંપડીએ રહીશુ રમતારે—મોટાઈ
જરીયાન વસ્ત્રો પહેરી જોયાં પણ,
ભગવી કદનીમાં-દીઝડાં મોલ્યારે—મોટાઈ
મોતીની માળામાં દીઠા અમે બાવારે.
તુલશી માળામાં કશુ કાળારે—મોટાઈ
ફુનીયા બલે કહે બાવાજી નાગારે.
નાગામાં જોયા અમે ધ.કારે—મોટાઈ

